

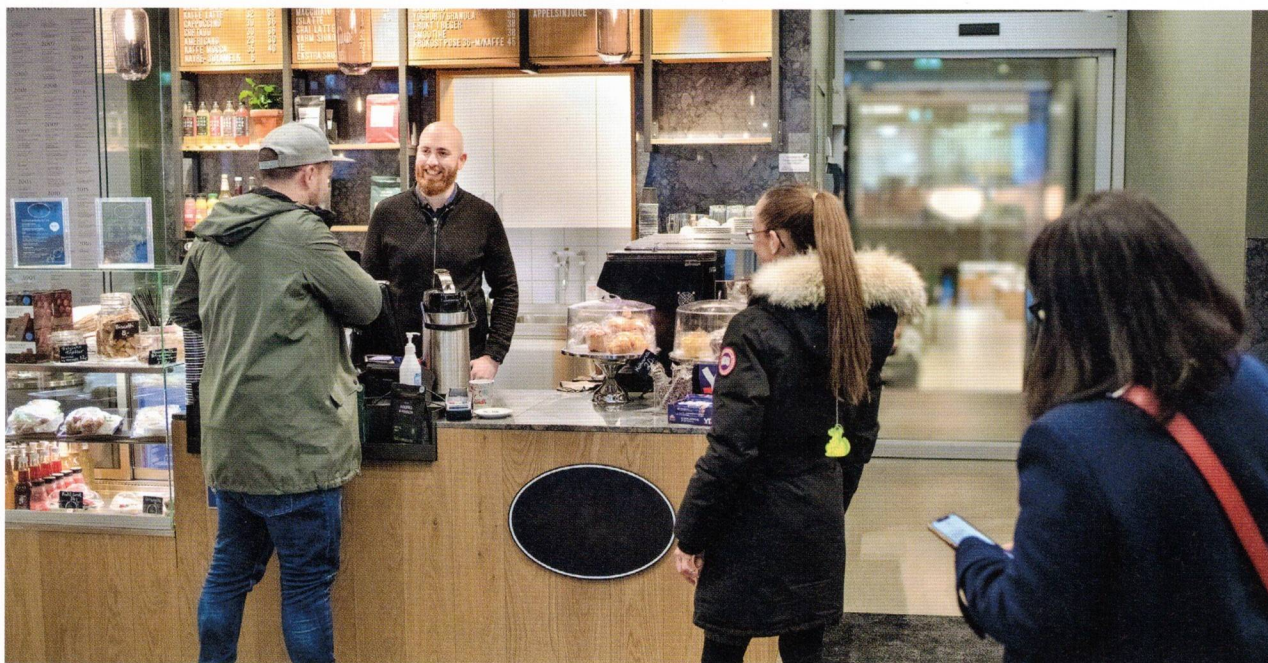
1

GUNNAR JOBBER FOR SEG SELV

Jeg heter Gunnar og er 28 år gammel. Jeg kommer fra Kirkenes, men jeg har bodd flere steder i Norge. Jeg har jobbet som servitør både i Oslo og i Ålesund, men nå eier og **driver** jeg en stor kiosk her i Steinvik. Den ligger i nærheten av bussholdeplassen, og derfor har jeg kalt den for Holdeplassen.

Jeg selger vanlige kioskvareer som mineralvann, sjokolade, frukt og is. I tillegg selger jeg kaffe, bakervarer og pølser. Det er mange som stikker innom på vei til eller fra jobb. Hvis de har tid, kan de ta en kaffe ved vindusbenken og se på folk som går forbi.

Jeg trives når det er travelt på jobb, men i perioder er det veldig mye å gjøre. Dessuten er jeg ikke så glad i alle skjemaene som jeg må fylle ut og sende inn hele tida. Det er mange **lover** og regler som jeg må kunne, og jeg har gått på mange kurs. Akkurat nå går jeg på kurs for å lære de nye **skattereglene**.

Jeg har alltid hatt lyst til å jobbe for meg selv. Det gir meg en følelse av frihet. Dessuten er det moro å snakke med folk. Jeg har mange faste **kunder**, og noen av dem har jeg blitt godt kjent med.

Holdeplassen har blitt en møteplass for folk her i Steinvik, og nå har jeg nye planer. Jeg liker å lage mat, og derfor vil jeg **utvide** og lage en koselig kafé i tillegg til kiosken. Jeg har snakket med noen bønder i området og kommer til å kjøpe varer fra dem. Jeg har også fortalt noen av de faste kundene mine om planene mine, og nesten alle sier at det er en god idé. De vil gjerne komme og spise hos meg, sier de.

- Hvor gammel er Gunnar?
- Hvor er han fra?
- Hva har han gjort før?
- Hva gjør han nå?
- Hva liker han ved jobben?
- Hva liker han ikke?
- Hvilke planer har han?
- Hva driver du med nå?
- Hva gjorde du før du kom til Norge?

Vil du starte egen bedrift?

20 % av befolkningen i Norge sier at de kan tenke seg å starte for seg selv. Det viser en internasjonal undersøkelse. På topp kommer India, der 56 % ønsker å bli **gründere**. I søramerikanske land ønsker 40 % det samme.

Stadig flere innvandrere starter egen **bedrift**. Dette har stor betydning for lokalsamfunnet. Hvis du vil starte for deg selv, må du regne med hardt arbeid og lite lønn i den første perioden. Det er viktig å undersøke om det er et marked for de ideene du har. Hvor mange vil betale for produktet ditt? Det kan også være fint å dele erfaringer med andre gründere eller få til et samarbeid med noen. Hvis man er flere sammen, kan man støtte hverandre.

- I forhold til innbyggere i mange andre land er det få nordmenn som ønsker å starte for seg selv. Hva kan grunnene til det være?
- Hvilke råd gir avisteksten til folk som vil starte for seg selv? Har du andre råd?

Sara er 23 år og kommer fra Iran. Hun kom som **flyktning** til Norge sammen med foreldrene sine og broren sin. Da var hun åtte år.

Det er fredag ettermiddag, og hun er i kiosken for å kjøpe sjokolade.

Gunnar: Hei, Sara. Lenge siden sist.

Sara: Ja, nå er det en stund siden. Det er mye å gjøre, og snart er det eksamen.

Gunnar: Hva studerer du? Er det ikke **farmasi**?

Sara: Jo, du husker jammen godt. Husker du alle kundene dine?

Gunnar: Å, du vet. Noen husker jeg bedre enn andre.

Sara: Har du mer av den spesielle sjokoladen som mamma og pappa pleier å kjøpe?

Gunnar: Ja, det har jeg. Mora di sa en gang at den minner henne om Iran. Vær så god. Bor du hjemme fremdeles?

Sara: Ja, men nå har jeg planer om å flytte sammen med noen venner. Ikke fortell det til noen!

Gunnar: Hvorfor er det hemmelig?

Sara: Vel ... Foreldrene mine er veldig greie, men pappa vil gjerne passe på meg. Han vil helst at jeg skal bo hjemme til jeg gifter meg, men det vil jeg ikke. Jeg vil stå på egne bein.

Gunnar: Det forstår jeg godt. Har du tenkt å søke jobb på et apotek når du er ferdig med utdannelsen?

Sara: Ja, jeg tror det, men jeg har veldig lyst til å reise litt også.

Gunnar: Hvor da?

ja

- Studerer du farmasi?
- Ja.

jo

- Studerer du ikke farmasi?
- Jo.

Sara: Det vet jeg ikke, men drømmen min er å få en jobb i en internasjonal organisasjon, slik som Leger uten grenser. De trenger farmasøyter.

Gunnar: Det høres spennende ut.
Lykke til med eksamen, forresten.
Jeg skal krysse fingrene for deg.

Sara: Takk skal du ha.

Sara sier «ha det» til Gunnar og går. På vei ut døra møter hun Tove, en nabo. De snakker litt sammen før Sara går hjem med sjokoladen.

- Hvor gammel er Sara? Når kom hun til Norge? Hva gjør hun?
- Hvorfor er hun i kiosken?
- Hvilke planer har hun for framtida?
- Hva betyr disse uttrykkene? Sara vil *stå på egne bein*. Gunnar skal *krysse fingrene* for henne.

LEGER UTEN GRENSER (*Medecins sans frontieres*) er en nøytral og uavhengig organisasjon. De gir medisinsk hjelp til mennesker i områder med krig eller naturkatastrofer.

FAKTA

3

VERDENS BESTE BONUSMOR

Tove er på vei hjem, men hun er sulten og stikker innom Holdeplassen først.

Gunnar: Hei, Tove. Hyggelig å se deg.

Tove: I like måte. Hvordan går det?

Gunnar: Takk, fint. Hva kan jeg gjøre for deg?

Tove: I dag ble det ikke tid til lunsj, så jeg vil gjerne ha én – nei, tre – kanelboller.

Gunnar: Er det mye å gjøre på jobben?

Tove: Ja, denne uka har det vært hektisk, men nå er det heldigvis helg.

Har du ikke poser med ostepop?

Gunnar: Jo, de står der borte.

Hvilke planer har du?
Jeg har lyst til å ...
Jeg har tenkt å ...
Jeg ønsker ...
Jeg håper at ...
Drømmen min er ...
Jeg har planer om ...
Målet mitt er ...

- Hva gjør Tove i kiosken?
- Hvem er Lasse?
- Hvem er Amalie, og hvilke planer har hun?
- Hvilke planer har Tove?
- Hva drømte du om å bli da du var barn?
- Hva har du lyst til å gjøre etter norskkurset?

- Tove: Amalie er så glad i ostepop. Hun kommer til oss i kveld, og jeg vil gjerne at hun skal få det hun liker.
- Gunnar: Er det vanskelig å være stemor til en tenåring?
- Tove: Stort sett går det greit, men jeg er ikke så glad i ordet «stemor». Jeg liker bedre ordet «bonusmor» eller «bonusmamma». Hun har heldigvis sluttet å kalle meg «den nye dama til pappa». Det er bra, for jeg er snart 40 år og har vært «dama til Lasse» ganske lenge nå.
- Gunnar: Er hun ofte hos dere?
- Tove: Annenhver uke. Det går fint. Både Lasse og jeg er glad for at hun vil det.
- Gunnar: Spiller hun fremdeles fotball? Jeg har hørt at hun er ganske flink.
- Tove: Amalie er kjempeflink. Planen hennes er å bli **profesjonell** fotballspiller en dag, sier hun.
- Gunnar: Det kaller jeg en ambisiøs plan.
- Tove: Ja, men drømmer og planer er bra. Målet mitt er å bli verdens beste bonusmamma.
- Gunnar: Ved hjelp av litt ostepop?
- Tove: Nettopp. Kanelbolle og ostepop. Det er en god plan, ikke sant?

Amalie har lyst til å bli profesjonell fotballspiller.

Foto: Ketil Blom Haugstulen

4

WASIM ER BUSSJÅFØR

– Jeg ønsket meg en stabil jobb, og det har jeg nå. Jeg har gode kollegaer og er glad i å møte mennesker, så jeg trives som bussjåfør, sier Wasim Harateh (37).

37-åringen flyktet fra Syria for seks år siden og reiste først til Egypt og Italia, før han kom til Asker i Norge.

I dag har han **kveldsvakt** og skal kjøre 81-bussen mellom Rådhuset i Oslo og Fløysbonn i Oppegård. Han kjører fire ganger fram og tilbake før han drar hjem klokka 01.30. Da er **skiftet** hans ferdig.

I Syria hadde han et eget firma og drev med montering av kjøkken. I Norge fant han ut at det var vanskelig å starte eget firma. Derfor begynte han på kurs for å ta førerkort for buss.

– Jeg begynte på kurset samtidig som jeg gikk siste året på **introduksjonsprogrammet** for flyktninger. Det var vanskelig å få jobb, men så fikk jeg en sjanse hos Omnibuss. Nå har jeg fast jobb og stabil inntekt. Det er jeg takknemlig for, og jeg har ingen planer om å gjøre noe annet, sier Harateh.

(Tekst: Thomas Olsen og Frøydis Braathen. *Aftenposten*, 26.4.2019. Teksten er omarbeidet.)

- Lag spørsmål til teksten om Wasim Harateh og spør hverandre.

ORD OG UTTRYKK

å drive	å holde i gang, å være leder for
lov/en	en regel som er bestemt av staten, en juridisk regel
skatteregel/en	en regel for hvor mye skatt vi skal betale (se side 180)
kunde/en	en person som handler i butikk eller kiosk
å utvide	å gjøre større
bedrift/en	et firma, en virksomhet
gründer/en	en person som starter egen bedrift
flyktning/en	en person som er på flukt (se også side 30)
farmasi	en utdanning som gir deg kunnskaper om legemidler og kompetanse til å jobbe som <i>farmasøyt</i> på apotek
profesjonell	når hobby eller andre ting man gjør, er betalt arbeid
å ha kveldsvakt	å arbeide om kvelden
skift/et	Når ansatte jobber til forskjellige tider, kaller vi arbeidstida for et <i>skift</i> . Noen jobber om dagen (<i>dagskift</i>), andre jobber om kvelden (<i>kveldsskift</i>) eller om natta (<i>nattskift</i>).
introduksjonsprogram/met	et program som nyankomne flyktninger og familien deres kan delta i. Målet er at de skal lære seg norsk og komme raskt ut i arbeid eller utdanning.

GRAMMATIKK

Verb: fortid, nåtid og framtid

Verb er ord som uttrykker

- en **handling**, hva noen gjør: Hun **kjøper** mat i kiosken.
- en **tilstand**, hva noe(n) er: Hun **er** sulten.
- en **hendelse**, hva som skjer: Kiosken **stenger** klokka 21.

Vi deler verb i svake og i sterke verb.

Svake verb har endelse i preteritum. **Sterke** verb har ikke endelse i preteritum.

	Svake verb har endelse i preteritum				Sterke verb har ingen endelse	
	-et	-te	-de	-dde		
Infinitiv	å jobbe	å studere	å bøye	å bo	å gå	å si
Presens	jobber	studerer	bøyer	bor	går	sier
Preteritum	jobbet	studerte	bøyde	bodde	gikk	sa
Presens perfektum	har jobbet	har studert	har bøyd	har bodd	har gått	har sagt
Presens futurum	skal jobbe	skal studere	skal bøye	skal bo	skal gå	skal si

Presens

Jeg **går** på norskkurs.

- Betyr:** a) Jeg går på kurs akkurat nå.
b) Jeg går på kurs hver mandag.
(Jeg forteller om noe som skjer til vanlig.)

Preteritum

Jeg **gikk** på norskkurs i fjor.

- Betyr:** Jeg går ikke på norskkurs nå.
Handlingen er avsluttet.
Vi vet *når* handlingen var ferdig. (*i fjor*).

Presens perfektum

- Jeg **har gått** på kurs i to år. **Betyr:** a) Jeg går ikke på kurs nå, men jeg har lært en del.
(Jeg fokuserer på resultatet.)
b) Jeg begynte for to år siden, og jeg går fremdeles på kurs.
(Handlingen er ikke avsluttet.)

Presens futurum

- Jeg **skal gå** på norskkurs. **Betyr:** Jeg har planer om å begynne, men jeg går ikke på kurs nå.

Helsetninger: Ordstilling

Helsetninger er setninger som er selvstendige. De er ikke ledd i andre setninger.

En helsetning begynner ofte med **et subjekt** (setning A), **et adverbial** (setning B) eller **et spørreord** (setning D).

	Forfelt	Midtfelt			Slutfelt		
		Verbal	Subjekt	Setningsadverbial	Verbal	Objekt/predikativ	Adverbial
A	Tove	har		ikke	spist	lunsj	på jobben.
B	Derfor	kjøper	hun			kanelboller	i kiosken.
C		Skal	hun	også	kjøpe	ostepop	til Amalie?
D	Hva	vil	Amalie		gjøre		etter skolen?
E		Spør				henne!	

I helsetninger står verbet på plass 2, unntatt i spørsmål uten spørreord (setning C) og i imperativsetninger (setning E). Da er forfeltet tomt.

ORDLISTE TIL KAPITTEL 1

Substantiv

/en betyr at ordet er hankjønn.

/a el. -en betyr at ordet er hunkjønn.

/et betyr at ordet er intetkjønn.

Se bøyningmønster på side 234.

Verb

(-et) og (-te) viser bøyning av svake verb.

(-de) og (-dde)

Se bøyningmønster på side 240.

Adjektiv

Se bøyningmønster på side 237.

drøm/men: håp, ønske

plan/en: idé, prosjekt

pleie (-de): gjøre noe ofte

1(1) Gunnar jobber for seg selv

i tillegg: dessuten

stikke innom: komme på kort besøk

trives (-des): like seg

travelt: mye å gjøre

skjema/et: blankett, papir

fylle ut: skrive opplysninger

regel/en: forskrift, noe som er vedtatt

skatt/en: avgift, penger vi betaler til staten

jobbe for seg selv: jobbe alene, være sin egen sjef

følelse/en: noe vi sanser eller aner

frihet/en: det å ikke være fanget eller tvunget til noe

dessuten: i tillegg

fast: som kommer regelmessig

bli kjent med: vite om, kjenne

i tillegg til: foruten, utenom

bonde/en – bønder: person som driver jordbruk

i området: i nærheten

Vil du starte egen bedrift?

egen – eget – egne: for seg selv

visе (-te): fortelle, opplyse om

internasjonal: som gjelder flere nasjoner

undersøkelse/en: det å finne ut, granske

lokalsamfunn/et: nabolag

starte for seg selv: etablere sin egen

arbeidsplass

regne med: kalkulere med, gå ut fra

idé (ideen): plan, forestilling

marked/et: grunnlag, etterspørsel etter en vare

dele (-te): ha noe sammen

erfaring/en: innsikt, viten

gi råd: gi gode tips, fortelle om

1(2) Sara er student

stund/a el. -en: tid, periode

huske (-et): memorere, minnes, ikke glemme

jammen: sannelig, virkelig

spesiell: bestemt, særegen

minne om: se ut som, likne på noe man husker

fremdeles: ennå

hemmelig: skjult, ikke offentlig

grei: hyggelig, snill

passe på: se etter

organisasjon/en: selskap, forening

grense/a el. -en: linje som deler to land

høres – ut: virker

spennende: interessant, fengslende

forresten: dessuten, ellers, når det er sagt

Fakta: Leger uten grenser

nøytral: som ikke tar parti, upartisk

uavhengig: selvstendig

medisinsk: legevitenskapelig, helbredende

krig/en: angrep, kamp med våpen

naturskatastrofe/en: jordskjelv, store ras, flom e.l.

1(3) Verdens beste bonusmor

kanelbolle/en: hvetekake med kanel

hektisk: travel, med mye å gjøre

stemor/a el. -en: mor, men ikke

biologisk mor

tenåring/en: ungdom mellom 13 og 19

greit: bra, ok

kalle (-te): omtale

annenhver uke: hver andre uke

kjempe-: veldig

ambisiøs: ærgjerrig, som har lyst til å gjøre karriere

nettopp: akkurat

1(4) Wasim er bussjåfør

stabil: fast, som varer

flykte (-et): rømme

firma/et: forretning, selskap

montering/en: det å sette sammen noe

finne ut: erfare, forstå

samtidig: på samme tid som

fast jobb: permanent jobb

inntekt/en: beløp som man tjener

være takknemlig: være glad for, gi uttrykk for takk

1 DRØMMER OG PLANER

A

Ord og uttrykk

1 Hva ser dere?

- ▶ Hva ser dere på bildet? Hva gjør personene?
- ▶ Hva sier de til hverandre? Lag gjerne en samtale mellom to av dem.